

Hvad er en evangelisk-luthersk gudstjeneste?

Gudstjenesten under forandring

Mange nye gudstjenesteformer ser i disse år dagens lys. Gudstjenester som har en særlig målgruppe, et tema eller tilhører en bestemt ”genre”. Kravle- og spaghetti-gudstjenester, Alle Helgen og de ni læsninger, meditations- og pilgrims-gudstjenester, gospel og rock-gudstjenester for blot at nævne nogle. Som kronblade på en tusindfryd folder de sig ud side. Men ikke nødvendigvis samtidig.

Er det luthersk med så forskellige gudstjenesteformer? At vi så ofte fraviger tanken om én gudstjeneste og én menighed til fordel for flere gudstjenester og flere menigheder? Og – er alle disse kronblade på gudstjeneste-livets tusindfryd evangelisk-lutherske?

Hvad kendetegner en evangelisk-luthersk gudstjeneste?

Luther selv var yderst tilbageholdende med at give faste anvisninger på en bestemt gudstjenesteform. Hans ”liturgiske” skrifter skal næppe forstås som særlige lutherske gudstjenesteordninger men derimod som essays om en evangelisk-luthersk gudstjeneste. Vel at mærke sådan som man fejrede gudstjeneste i Luthers egen menighed i Wittenberg.

Luther selv tillagde den gudstjenestelige tradition, han kendte og var opvokset med, stor værdi. Han var konservativ, hvad angik gudstjenestelig fornyelse. Han ønskede ikke at ændre for at ændre – og underkendte ikke genkendelsens glæde. Men Luther var særdeles kritisk, når ”kirkelige skikke” stod i vejen for ordet om Kristus. Der, hvor dét var tilfældet, skulle man forny og reformere, understregede han.

Ønsker vi derfor at gudstjenestelivets mangfoldighed skal være indenfor en evangelisk-luthersk ramme, så er det afgørende ikke en bestemt nedskreven liturgi eller et ritual, men snarere lutherske principper for gudstjenesten, dens liturgi og fejring. Bliver vi ved billedet med tusindfryden, så handler det om at finde frem til blomstens gule centrum.

Lutherske principper for gudstjeneste og gudstjenestefornyelse

Et bud på lutherske principper for gudstjeneste og gudstjenestefornyelse kunne være:

- Gudstjenesten må både i form og indhold være i overensstemmelse med evangelisk-luthersk teologi som det kommer til udtryk i bekendelsesskrifterne.
- Ordet, evangeliet om Kristus, skal forkyndes rent i såvel prædiken som i liturgi/ritual.
- Sakramenterne skal forvaltes ret.
- Delagtighed er afgørende. Gudstjenesten er menighedens og ikke præstens/personalets.
- Gudstjenestefornyelse skal ske med ”kærlighed og undervisning” – ikke med tvang. Fornyelse skal således ikke være resultatet af f.eks. en præsts pludselige liturgiske idéer og tanker.

Holder tusindfryden som billede på gudstjenestelivet?

I givet fald er blomstens gule centrum ovennævnte lutherske principper. Hvad så med kronbladene? For et par generationer siden var de at sammenligne med de enkelte liturgiske led i én og samme gudstjeneste, højmissen. Sådan er det ikke nødvendigvis i dag. I dag kan kronbladene også være forskellige gudstjenesteformer i et mangfoldigt gudstjenesteliv. Nogen spørger i dag, om ikke højmissen også er blevet ét af mange kronblade? Kronblade, der alle har samme centrum; de lutherske principper. Kronblade, der samles i blomstens centrum og er Kristus-centreret, som en tusindfryd bøjer imod og lever af solen.

Ønsker vi imidlertid at fastholde, at søndagens gudstjeneste er sognets hovedgudstjeneste, så må centrum i tusindfryden ikke kun være de lutherske principper men også sognets hovedgudstjeneste. Alt imens det mangfoldige gudstjenesteliv udover hovedgudstjenesten er kronbladene rundt om hovedgudstjenesten.

Men hvad er i grunden vigtigst? At gudstjenestelivets mangfoldighed er bundet op på/peger hen imod hovedgudstjenesten eller hen imod Kristus, Guds ord? Mange af os håber, at der stadig kan peges mod både søndagens gudstjeneste og mod Kristus. Men det sidste må være det vigtigste.

Henrik Skov-Pedersen, Sognepræst Vejen-Læborg

[Læs mere: Hvad konstituerer gudstjenesten som evangelisk-luthersk](#)